

**T.C.  
BRÜKSEL BÜYÜKELÇİLİĞİ  
TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ**

**“YURTDIŞI YATIRIM BİLGİLERİ :  
BELÇİKA DOSYASI”**

**BRÜKSEL  
NİSAN 2025**

**HAZIRLAYAN: MEHMET KAYIŞ  
TİCARET MÜŞAVİRİ**

## A. BELÇİKA'DAKİ İŞ ORTAMI

### 1. İş Ortamı

#### a) İş Ortamına İlişkin Genel Göstergeler

Avrupa Birliği'nin kurucu üyesi olan Belçika, dünyanın en gelişmiş pazar ekonomilerinden birine sahiptir. Yaklaşık %88 açıklık seviyesi ile AB ülkeleri arasındaki en açık ekonomilerden birisidir. Belçika sanayii, limanları, kanalları, demiryolları ve otoyol ağıyla son derece gelişmiş ulaşım altyapısı sayesinde, çevre ülkelerin sanayileriyle entegre olmuş durumdadır. İthal edilen hammadde ve yarı mamullerin işlenerek ihraç edilmesi şeklinde bir dış ticaret yapısı bulunan Belçika'nın ihracatı, gayrisafi yurt içi hâsılasının üçte ikisini oluşturmaktadır. İmalat sanayi, toplam ekonomi içindeki payı azalmış olsa da Belçika ekonomisi için ürettiği katma değer ve ihracattaki ağırlığı ile önemini korumaktadır. İstihdam, ihracat, katma değer, ciro, yatırım, Ar-Ge harcamaları ve patent sayısı açısından büyük önem arz eden kimyasallar, temel eczacılık ürünleri ve kauçuk ve plastik ürünleri sektörleri, Belçika ekonomisi için kilit sektörlerdendir. Sanayinin kayda değer payına rağmen hizmet sektörü, GSYİH'nin yaklaşık %76'sını oluşturmaktadır. Tarımın ekonomideki payı ise çok düşük bir orandadır. Özellikle Brüksel ve Antwerp arasındaki Flaman bölgesinde hafif sanayinin gelişiminin hızlandığı ve petrokimya sanayiinin geliştiği görülmektedir. Başta çelik üretimi olmak üzere Valon bölgesinin eski ve geleneksel sanayileri rekabet güçlerini yitirmişler; 1980'ler ve sonrasında ülkenin ekonomik ağırlık merkezi Flaman bölgesine kaymıştır.

Belçika'nın cazip yatırım fırsatlarının yanı sıra olumsuz nitelenebilecek bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Özellikle işçi maliyetlerinin yüksekliği ve ülkedeki nispeten karmaşık bürokratik yapı doğrudan yabancı yatırımlar açısından olumsuz faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Türk işadamları açısından bu sorunlara ilaveten, gündemdeki en önemli konu, diğer Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi Belçika'da da birçok vatandaşımızı mağdur eden vize uygulamasıdır.

Diğer yandan, Belçika'da 25 Aralık 2017 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen Kurumlar Vergisi reformu kapsamında ülke ekonomisini canlandırmak ve Belçikalı şirketlerin rekabet gücünü artırmak için kurumlar vergisi oranı kademeli olarak düşürülmüş olup 2020 yılından bu yana %25 olarak uygulanmaktadır.

#### b) Şirket Kurulumuna İlişkin Mevzuat

Belçika'da yatırım yapan uluslararası şirketler, faaliyetlerini geliştirme stratejilerine uygun olarak, birçok şirket şekillerinden birini seçebilirler. Örneğin, bir işyeri, tek bir çalışandan oluşabileceği gibi, yatırımcı satış temsilciliği veya acentası kurulabilmektedir. Faaliyetlerini daha uzun süre sürdürmek isteyen şirketler ise, şube veya ana şirketten bağımsız şirket seçeneklerini de değerlendirebilirler. Belçika vatandaşı olmayan yabancı şahıslar da, kişisel olarak Belçika'da yatırım yapabilmektedirler. Diğer bir ifade ile, Belçika'da sinai ve/veya ticari faaliyetler; esnaf (bakkal, kasap, tamirci, vb.), ticari şirket (anonim şirket, limited şirket, vb.) veya Belçika dışındaki bir şirketin bir şubesi olarak gerçekleştirilebilmektedir.

İşletmelerin ana şekli, sınırlı sorumlu bağımsız firmalar veya şubeleridir. Bunlar, öncelikle Kurumlar Kanunu ile düzenlenmiştir. Merkezleri Belçika'da bulunan bütün firmalar, başka bir yerde kurulsalar bile, Belçika firması olarak anılmaktadırlar.

Bağımsız şirket veya şube arasında seçim yapmak, genellikle yatırımın yapıldığı ülkede bulunan vergi yapılanması ile ilgilidir (işletmenin başlangıcında Belçika’da oluşan zararların yurtdışında kullanımı; kar dağıtımının vergilendirilmesi gibi). Ancak, küçük ölçekli firmanın yönetiminden doğacak işletme maliyetleri, yerleşik firmalara yönelik uygulanan vergi anlaşmalarından sağlanacak faydalar veya korunmalar ile Belçika işletmesinin mali yapısı da bu kararda önemli rol oynayabilecek unsurlardır.

1) Belçika’da şirket kurmayla ilgili genel kurallar nelerdir?

Yatırımcıların, şahıs, şube veya yeni bir şirket olup olmadığına bakılmadan önce, Belçika’da kurulan her kuruluş için yerine getirilmesi gereken genel şartlar vardır. Gerçek kişiler, yaşlarını ispatlayan resmi bir belge sunmak zorundadırlar. Ayrıca, gerçek kişiler, faaliyete geçtikten sonra 90 gün içinde, Belçika Sosyal Güvenlik Sistemi’ne dahil olmak zorundadırlar. Aynı şekilde, şube veya yabancı şirketin Belçika’da mevcut kanuni temsilcisi de bahse konu Sosyal Güvenlik Sistemi kapsamına dahil olmak zorundadır. Bunların yanısıra, bir banka hesabı açmak ve her türlü hizmet ve mal satışı için de KDV kaydı gerekmektedir.

2) Belçika’da yatırım şekilleri nelerdir? (Şube veya Bağımsız Şirket)

Faaliyetler, Belçika’da ana şirketten bağımsız, yeni bir şirket olarak gerçekleştirilebileceği gibi, satış veya üretim amaçlı olarak ana şirketin bir şubesi olarak da yapılabilir.

❖ Ltd. Şti (BV/SRL) ve A.Ş. (NV/SA)

Bağımsız şirketler, iştiraki bulundukları ana şirketten kanunen ayrı bir yapıya sahiptir. Yurtdışında yerleşik ana şirket, Belçika’da bağımsız bir firma kurabileceği gibi, halihazırda var olan bir Belçikalı firmayı satın alarak faaliyetlerini gerçekleştirebilir.

Belçika’da şirketler, Belçika vatandaşı olmayan bireyler ve kurumsal yatırımcılar için mevcut olan birçok kanuni yapı arasından, yatırımlarına en uygun yapıyı seçebilmektedirler. En sık rastlanan 2 kanuni şirket yapısı; hisseleri oranında sorumluluğu olan Anonim Şirket ve özel sınırlı sorumluluğa haiz Limited Şirkettir. Bunlarla birlikte, yine sınırlı sorumluluğa haiz Kooperatif Şirket ve Ortaklıklar da diğer sık rastlanan şirket şekilleridir.

❖ Şube:

Bağımsız şirketlerden farklı olarak Şubeler, ana şirkete yapısal olarak bağımlılık gösteren şirket türünü teşkil etmektedir. Ana şirket, Belçika dışında yerleşik olmasına rağmen, Belçika’daki şubesinin her türlü faaliyetinden mali olarak sorumludur. Şubelerin, kanuni temsilci tarafından yönetilmesi gereklidir.

3) Bağımsız Şirket mi Şube mi?

Belçika’da iş kurma kararı alan yatırımcılar, yukarıda bahsedilen farklılıklar ile birlikte, kanuni yükümlülükleri, vergi ve mali yönleri, elde edilecek ticari kazanımları da dikkate alarak, kurulacak şirketin yapısına karar vermelidirler. Şirket yapılarına göre elde edilebilecek avantajlar aşağıda belirtilmiştir:

❖ Bağımsız şirket kurmanın avantajları:

- Yeni kurulan şirket ve yatırımı gerçekleştiren ana şirket, hukuki olarak ayrı yapılar olduğundan, ana şirket, yeni kurulan şirkete ait hiçbir hukuki veya cezai sorumluluğa haiz değildir. Yeni kurulan şirketin sorumluluğu, kendi varlıkları ile sınırlıdır. Buna karşılık, şubenin her türlü ticari faaliyeti için ana şirket, birebir sorumludur.
- Pazarlama açısından, bağımsız şirket, yabancı bir şirket yerine, Belçika veya Avrupa firması olarak kabul edilecektir.
- Bağımsız şirketin birçok vergi avantajı bulunmaktadır:
- Elde edilen net karın, çok az bir payla veya pay edilmeden dağıtımına imkan sağlanmaktadır;
- Sermaye yükümlülüğü bulunmasına rağmen, bazı şartlarda, şirket yapısı altında sermaye yükümlülüğünden muaf olunabilir;
- Bağımsız şirketler, Belçika tarafından çifte vergilendirilmeden muaf tutulmaktadır;
- Avrupa Konseyi'nin, 1990 yılında kabul edilen 90/435/EEC sayılı "Avrupa Birliği içinde Ana Şirketler ve Bağlı Şirketleri Direktifi"nin, 22 Aralık 2003 tarihinde yürürlüğe giren 2003/123/EC sayılı Direktifi ile genişletilmesi sonucu, Avrupa Birliği içinde Ana Şirket olarak tanımlanan bir şirketin, diğer bir ülkede hizmet merkezi, dağıtım merkezi veya irtibat merkezi olarak faaliyet gösteren bağımsız şirketinin de bulunması durumunda, bahse konu şirketlerin özel vergi muafiyetlerinden ve avantajlarından faydalanması mümkündür.

❖ Şube kurmanın avantajları:

- Belçika Şirketler Yasası, birkaç istisna haricinde, yönetim kurulu, kar dağıtımını veya hissedarlar toplantısı gibi zorunlulukları şubeler için talep etmez.
- Sermaye yükümlülüğü veya şube karları üzerinden herhangi bir kar payı dağıtımını mecburiyeti bulunmamaktadır.
- Hizmet merkezi, dağıtım merkezi veya koordinasyon merkezi olarak faaliyet gösteren şubeler için, özel vergi düzenlemeleri ve muafiyetleri mevcuttur.

4) Belçika'da şirket kurma prosedürü nedir?

❖ Ltd. Şti (BV/SRL) ve A.Ş. (NV/SA)

Belçika'da sinai ve/veya ticari faaliyet göstermek üzere şirket kurulması için ilk olarak, gerekli başlangıç sermayesi bankaya yatırılır ve banka, bu tutarın bloke edildiğini gösterir bir belge düzenler. Kurucular, daha sonra sermaye yeterliliğini kanıtlayan gizli nitelikte 2 yıllık bir mali plan hazırlayarak noter onayı alırlar. Bu plan, sermayenin, firmanın ilk 2 yıllık faaliyetlerini kapsadığını gösterecek şekilde hazırlanmalıdır. Şirket ana sözleşmesi noter huzurunda imzalanır ve noterce onaylanır. Kayıt ücretinin ödenmesinden sonra, noter, ilgili belgeleri, mahalli ticari mahkemede kayıt altına alır ve Belçika Resmi Gazetesi'nde (Moniteur Belge) yayımlamak üzere, şirketin yönetim şemasını gösterir (Yönetim kurulunun atanması dahil) bir belge düzenler.

Bu işlemlerden sonra, şirket, Şirketler Veznesi'nden (Guichet d'Enterprises) şirket numarası alır. Bu, o şirkete özgü kimlik numarasıdır. Şirket, bunu takiben Belçika Maliye Bakanlığı'ndan Katma Değer Vergisi (TVA) numarasını alabilir.

T.C.  
BRÜKSEL BÜYÜKELÇİLİĞİ  
TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

Ticaret sicili kaydı için müteahhitlik hizmetleri gibi mesleki özellik arz eden faaliyetleri yürütecek şirketlerden ve KOBİ niteliğinde olan firmalardan, yerel "El Sanatları ve Küçük İşler" odalarından alınacak "Tesis Sertifikası" talep edilmektedir. Müteahhitlik hizmeti verecek şirketlerin ayrıca Belçika Maliye Bakanlığı'ndan "Kayıt Sertifikası" almaları gerekmektedir.

Şirket ana sözleşmesinin noterce onayının ardından noter, banka hesabını kullanmaya yetkili kişileri bankaya bildiren bir belge düzenler. Sermaye hesabının açılmasının üzerinden üç ay geçmesine rağmen şirketin kurulamaması halinde ise banka hesabı serbest bırakılarak sermaye sahiplerine tutar iade edilebilir.

❖ Şube

Belçika dışında faaliyet gösteren bir şirketin Belçika'da şube açması halinde herhangi bir minimum sermaye şartı bulunmamaktadır.

Yabancı ülkelerdeki formaliteler:

(Belçika'da şube açmak isteyen Türk firmalarının hazırlık aşamasında Türkiye'de yapacağı işlemler)

İlk olarak noter veya apostil mührü sahibi bir makam veya Belçika Konsoloslugu'ndan, ana dilde olmak üzere aşağıdaki belgeler hazırlanmalıdır:

- Şirket ana sözleşmesi ve ilgili belgeler,
- Belçika'da bir şube kurma, bir hukuki temsilci atama ve verilecek yetkilerin tam olarak tanımlandığı kararın alındığı Yönetim Kurulu Kararı,
- Yabancı firmanın en son yıllık mali tabloları,
- Yabancı ticaret odasından alınacak, şirketin var olduğunu gösterir Ticaret Sicil Kaydı.

Belçika'daki formaliteler:

- Yukarıda belirtilen belgelerin, "Hague Konvansiyonu" (Türkiye'nin de dahil olduğu Konvansiyon'a üye ülkelerin firmaları için) şartlarına uygun olarak "Apostil" olarak Belçika'da yerleşik resmi bir tercüman tarafından, Belçika içindeki şirket yerleşimine (Brüksel, Valon veya Flaman Bölgesi) bakılarak Fransızca veya Flamanca'ya çevrilmesi,
- Söz konusu belgelerin ilgili Ticari Mahkemesi'ne ve yıllık hesapların Belçika Merkez Bankası'na teslim edilmesi,
- Evrakların Belçika Resmi Gazetesinde yayımlanması.

Bu aşamada şube, ticaret sicil kaydını yaptırabilmektedir ve kayıt için, yukarıda da belirtildiği gibi mesleki özellik arz eden faaliyetler yürütecek olan ve KOBİ niteliğinde olan şirketlerden "Tesis Sertifikası" talep edilmektedir. Şirket son aşamada Katma Değer Vergisi numarasını alabilecektir.

Eğer şirket, Belçika kanunlarına göre küçük veya orta ölçekli ise, Yönetici Yeterlik Belgesi, Ticaret Sicil Kaydı için gereklidir.

Bununla birlikte, resmi işlemlerin basitleştirilmesini amaç edinen ve Belçika Hükümeti tarafından hazırlanarak 1 Haziran 2006 tarihinden itibaren yürürlüğe konulan Kafka Planı çerçevesinde geliştirilen yeni sistem ile Belçika'da yeni bir şirketin kurulma süresi, 3 güne düşürülmüştür. Bu sisteme göre, noter, şirketin kuruluş belgesini ve başvuru dosyasını elektronik olarak onaylamakta ve belgeler, bir defada resmi veri bankasına, Ticaret Odası'na

ve Resmi Gazete'ye gönderilmektedir. Bu şekilde girişimci, bankaya en az gereken sermaye tutarını yatırmak, kuruluş belgesini vermek üzere notere başvurmak ve şirket numarasını aktive etmek gibi geriye kalan 3 işlemi 3 günde tamamlayabilmektedir.

Belçika'da faaliyet gösteren şirketler, Sosyal Güvenlik Milli Ofisi'ne (ONSS) başvurarak çalıştırdıkları tüm personeli bildirmek ve kaydettirmek zorundadırlar.

### c) Vergi Uygulamaları

#### 1) Muhasebe kayıtları

Belçika'daki bütün şirketler muhasebe kayıtları tutmakla yükümlüdürler. Bu yükümlülükler iki kategoriye göre değişmektedir:

- Bağımsız tüccarlar, genel ortaklık şirketleri (Société en nom collectif) ve sınırlı ortaklık şirketleri (Société en commandite simple) yıllık ciroları kdv hariç 500.000 €'yu aşmamak şartıyla, zorunlu olmaksızın, kolaylaştırılmış muhasebe tutmaktadırlar;
- Diğer bütün şirketler kapsamlı bir muhasebe tutmakla yükümlüdürler

Kolaylaştırılmış muhasebenin özelliği kurumları yıllık bilançodan ve rapordan muaf tutmasıdır. Yıllık gelir-gider tablosu sayesinde kurumun vergisi hesaplanmaktadır. Kapsamlı muhasebe tutmakta olan bütün şirketler bilanço altında bütün varlıkları, kaynakları ve yıllık gelir tablosu altında bütün gelir-gider bilgilerini detaylı biçimde bulunduran yıllık rapor hazırlamakla ve Merkez Bankasının internet sayfasında yayımlamakla yükümlüdürler.

#### 2) Verginin hesaplanması

Belçika'da ana merkezi bulunan ve kâr amaçlı yürütülen bütün şirketler vergi beyanında bulunmakla yükümlüdürler. Beyannameler 2014'ten itibaren elektronik şekilde yapılmaktadır. Belçika'da 25 Aralık 2017 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilen Kurumlar Vergisi Reformu kapsamında vergiye tabi olan kurumlara uygulanan %33,99'luk vergi oranı 2020 yılından itibaren %25'e düşürülmüştür.

Ancak, vergiye tabi şirket Belçika yasalarına göre küçük şirket niteliğinde ise (50'den az çalışanı), vergiye tabi tutulan ilk 100 bin Avro'luk kısmına %20'lik ve 100 bin Avro'yu aşan kısmına ise %25'lik bir kurumlar vergisi uygulanacaktır.

Belçikalı firmalar, tüm dünya üzerinde kazandıkları toplam gelirleri üzerinden vergi ödemek zorundadırlar. Ancak, başka bir ülkede faaliyet gösteren şubenin gelirleri, eğer bahse konu ülke ile Belçika arasında çifte vergilendirmenin düzenlenmesine yönelik bir anlaşma var ise, o zaman toplam gelirlerden bu şubenin gelirleri düşülmekte ve Belçikalı şubeler sadece Belçika kaynaklarından elde ettikleri gelirleri üzerinden vergilendirilmektedir. Bir şirketin vergilendirmeye esas geliri; dağıtılmamış kazançlar, düşülemeyen kazançlar ve hissedarlara dağıtılan kar payının toplamı üzerinden hesaplanır.

Vergilendirmeye esas toplam gelirden; Belçika ile arasında çifte vergilendirmeyi önlemeye yönelik anlaşma olan ülkede bulunan şubeler vasıtasıyla elde edilen kazançlar, bağışlar, ilave personel, pay dağıtımı ve önceki yıla ait zararlar düşülebilir.

Yapılan harcamaların, ödeme yapılan taraf belli ise ve ticari faaliyetler ile ilgili olarak yapıldığı gösterilebiliyor ise, genel olarak, bu tutar vergilendirilecek meblağdan düşülebilmektedir. Bazı özel harcamaların ise bir kısmı veya hiçbiri, gider olarak gösterilemez ve ödenmesi gereken vergiden düşürülemez.

### 3) Vergiden muafiyet

Belçika yatırımcılara çeşitli vergi teşvikleri ve muafiyetleri sunmaktadır:

#### – Temsili faiz indirimi

En yenilikçi teşviklerden bir tanesi, ‘temsili faiz indirimi’ olmaktadır. Özkaynakla finansman ile borçlanmaya dayalı finansmanın tabi tutulduğu vergi işlemleri arasındaki farkı azaltmak amacıyla risk sermayesine uygulanan bir vergi teşviki olarak uygulanmaktadır. Bu sistem sayesinde şirketler, vergi tabanlarından ‘uyarlanmış’ öz sermayelerinin belirli bir oranına tekabül eden (ve hesaplarında belirtilmeyen) temsili bir faiz bedelini düşürebilmektedirler.

#### – AR&GE

- Araştırma ve geliştirme için farklı vergi teşvikleri bulunmaktadır:
- Araştırmacılar için ücret vergisinden kısmi muafiyet
- Ödenekler ve sermaye ve faiz sübvansiyonlarına uygulanan vergilerden muafiyet
- Patent gelirleri için vergi indirimi
- Yatırım indirimi

#### – Geniş bir vergi anlaşması ağı

Belçika, 90’den fazla vergi anlaşması yapmıştır

#### – Vergi sığınağı (Tax Shelter)

Vergi sığınağı, görsel-işitsel çalışmaların ve filmlerin üretimini destekleyen bir vergi teşvikini kapsamaktadır. Bu sistem sayesinde, görsel-işitsel bir çalışmaya yatırımda bulunmak isteyen şirketler, yatırılan sermayenin %150’sine kadar çıkabilen, dağıtılmamış kârlar için bir vergi indiriminden yararlanabilmektedirler.

#### – Temettüden kesilen stopaj vergisi muafiyeti

Bazı temettülerde stopaj vergisi muafiyeti yatırımcılar tarafından büyük beğeniyle karşılanmaktadır. Bu muafiyet, AB üye ülkeleri arasında imzalanmış olan Avrupa Ana Şirket-Bağlı şirket direktifini, Belçika’yla çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması bulunan, aralarında Türkiye’nin de bulunduğu, bütün ülkelere tanınmaktadır.

#### – Yabancı çalışanlar

Uluslararası bir şirket grubu tarafından geçici olarak Belçika’da istihdam edilen yabancı yöneticiler özel bir vergi rejiminden yararlanmaktadırlar. Yabancı çalışanlar, vergilendirme açısından ülkede ikamet etmeyen kişiler olarak sayılmaktadır ve münhasıran Belçika’da gerçekleştirdikleri profesyonel faaliyetlerine ilişkin elde ettikleri gelirleri vergiye tabi

tutulmaktadır. Belçika dışında geçirdikleri günler Belçika'da vergiye tabi tutulmamaktadır. Belçika'da bulunmanın sebep olduğu fazladan harcamaları kapsayacak ödenek veya tazminatlar vergilendirilmemektedir.

#### 4) Katma Değer Vergisi

Katma değer vergisi, genel uygulamada olduğu üzere Belçika'da da üretim ve dağıtım zincirinin tüm aşamalarında alınmakta ve her bir aşamadaki katma değer üzerinden hesaplanmaktadır. Her aşamadaki vergi mükellefi, alımda ödediği KDV'yi satışlarında kendi alıcısına fatura etmekte ve sonuçta ortaya çıkan meblağ, nihai tüketici tarafından ödenmektedir.

Belçika'da birçok mal ve hizmetin tesliminde, AB dışı ülkelere yapılan mal ithalatında, diğer AB ülkelerinden yapılan mal alımlarında ve bazı hizmetlerin yurtdışına ihracında uygulanmaktadır.

Belçika'da, KDV kaydı için herhangi bir limit uygulanmamaktadır. Vergilendirilebilir her tüccar (KDV mahsubu yapamayanlar hariç) her türlü ekonomik faaliyetin bildirimini yapmak zorundadır. Kuruluş yeri, KDV kaydı için bir kriter değildir. Sistem, Belçika'da yerleşik olmadığı halde Belçika ile ticaret yapmak isteyen firmalara KDV kaydı olmaksızın iş yapma kolaylığı getirmektedir.

Diğer taraftan, Belçika'da yerleşik KDV mükellefleri ile Belçika dışında yerleşik mükelleflere uygulanan kayıt sistemi farklıdır. Belçika'da yerleşik mükellefler, kayıt için işyerlerinin bulunduğu bölgenin KDV Kontrol Bürosu'na başvurmak zorundadır. AB üyesi ülkelere yerleşik mükellefler doğrudan KDV kayıtlarını yaptırabilmekte iken, AB üyesi olmayan ülkelere yerleşik mükellefler bir KDV temsilcisi atamak durumundadırlar. Bu temsilci iki şekilde atanabilir: Belçika dışında yerleşik tacirin Belçika'daki tüm vergilendirilebilir faaliyetleri için bir temsilci atanabilir veya yalnızca sınırlı sayıda işlem için bir yetkilendirme yapılabilir.

AB ülkelerinde yerleşik tacirlerin KDV temsilcisi atamaları isteğe bağlıdır. Ancak, KDV'siz fatura kesilmesine imkan sağladığı için bazı durumlarda bu satıcının yararına olabilmektedir. KDV temsilcisi, Belçika'da yerleşik olmayan tacirin KDV ile ilişkili tüm borçlarından müteselsilen sorumludur. Uygulamada, Hazine'ye bir banka garantisi sunulması zorunludur.

Belçika'da uygulanan standart KDV oranı % 21'dir. Ancak fito-farmatik ürünler, margarin, iç lastikler, ödemeli televizyon ve sosyal barınma gibi bazı ürün ve hizmetlerde % 12, sosyal-hizmetleri, kişilerin ulaşımı, tarım hizmetleri gibi ihtiyaçlar için %6 olmak üzere, indirimli oranlar uygulanmaktadır.

KDV, aylık bildirge ile ödenmekte olup, KDV sisteminin uygulandığı ödemeden mahsup etme formülü ile hesaplanan KDV'nin geri alınması da mümkündür.

KDV beyannameleri dört şekilde verilebilmektedir:

- Resmi KDV beyannamesi (Yeşil belge)
- Muhasebe kayıtlarından alınan doküman
- EDIVAT (güvenli elektronik şebeke üzerinden) sisteminden elektronik olarak alınan belge

- INTERVAT (internet üzerinden) sisteminden elektronik olarak alınan belge

Öte yandan, 2025 itibarıyla Belçika'daki KDV (Katma Değer Vergisi) sisteminde önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu reformlar, KDV uyum süreçlerini modernize etmeyi, dosyalama prosedürlerini kolaylaştırmayı ve denetim önlemlerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Ana hatlarıyla değişiklikler aşağıda yer almaktadır.

- KDV Beyanname Tarihleri: Üç aylık beyannameler için son tarih artık her çeyrek dönemi takip eden ayın 25'i olarak belirlenmiştir. Aylık beyannamelerde ise son tarih 20'si olarak sabit kalmış, ancak gecikmelere ilişkin toleranslar kaldırılmıştır.
- Düzeltme ve Yerine Geçen Beyannameler: Yanlışlıklar, bir sonraki beyanname döneminde düzeltilmelidir. Bağımsız düzeltme beyannamelerine izin verilmemektedir. Ayrıca, üç aydan fazla gecikme durumunda vergi daireleri asgari 2.100 avro KDV borcu içeren bir beyanname düzenleyebilmektedir.
- Cezalar: Geç ödeme veya ödenmeyen tutarlar için orantılı cezalar uygulanmaktadır:
  - Küçük gecikmelerde %5
  - Orta düzey gecikmelerde %10
  - Büyük gecikmelerde %15 ceza.
- KDV İadeleri: İade prosedürleri daha verimli hale getirilmiş olup, bu kuralların tam uygulanması 2026'ya kadar sürecektir.
- Geçiş Dönemi: Ekim 2025'e kadar geçiş dönemi kapsamında, son tarihler hafta sonuna veya resmi tatillere denk gelirse bir sonraki iş gününe ertelenmektedir. Ancak bu uygulama üç aylık beyannameler için sona erecektir.

#### **d) Sosyal Güvenlik Uygulamaları**

Belçika'da sosyal güvenlik sistemi:

- Çalışanlar ve işsizler,
  - Emekli olanlar ve halen çalışanlar
  - Sağlıklı olanlar ve hastalar
  - Geliri olanlar ve hiçbir gelir kaynağına sahip olmayanlar
  - Çocuksuz aileler ve çocuklu aileler
- Gibi toplumun her kesiminden gruplar arasındaki dayanışmaya bağlı bir sistemdir.

Bu dayanışmanın sürekliliği için, çalışanların, gelirlerine göre kendi paylarına düşen miktarı ödemeleri gerekmektedir. Bu şekilde, bütün vatandaşların ortak sorumluluğu ve katkısı ile önemli bir finansman sağlanmış olmaktadır. Ayrıca, sendikalar, sosyal güvenlik kurumları ve işveren organizasyonları, sistem hakkında ortak karar almaktadır.

Belçika sosyal güvenlik sistemi, 3 işlevi üstlenmektedir:

- Maaş kaybı esnasında (işsizlik, emeklilik, çalışmak için yetersiz olmak durumlarında), yeterli gelir sağlamak,
- Çocukların eğitim giderleri veya hastalık durumunda masraflar gibi sosyal ödemelerin arttığı durumlarda (giderlerde artış olursa), geri ödeme yapmak,

- Herhangi bir gelirin olmaması durumunda, sosyal yardım sağlamak.

Klasik olan sosyal güvenlik sistemi, 7 bölüm içermektedir:

1. Emeklilik ödemeleri
2. İşsizlik
3. İş kazalarına karşı sigorta
4. Meslek hastalıklarına karşı sigorta
5. Aile yardımları
6. Hastalık-çalışmazlık sigortası
7. Yıllık tatiller

Bununla birlikte, “Sosyal Destek” adı verilen diğer Sosyal Güvenlik sistemi ise, yukarıda bahsedilen 7 bölüm kapsamında bulunmayan diğer vatandaşlar için yapılan sosyal yardımları içerir. Örneğin, engelli vatandaşlara yapılan ödemeler, yaşlı insanların gelirlerini garanti altına almak gibi.

Sosyal güvenliğin finansmanı: maaşla çalışanlar, bağımsız çalışanlar ve memurlar için 3 ayrı şekilde yapılmaktadır. Her sistem, sosyal primlerin ödemesi üzerine kurulmuştur.

Maaşla çalışanlar ve işverenler, kendi paylarına düşen primlerin ödemelerini ONSS-Sosyal Güvenlik Kurumu’na yapmaktadırlar. Bağımsız çalışanlar ise, kendi paylarına düşen primleri, kendi seçtikleri sosyal güvenlik fonuna yatırırlar. Eğer yerel yönetimlerde çalışmıyorlarsa, memurların prim ödemelerini işveren kurum yapmaktadır.

## **2. Potansiyel Yatırım Alanları**

Yabancı yatırımları çekmek açısından dünyanın sayılı ülkeleri arasında yer alan Belçika, 1950’lerden 1970’li yıllara kadar Amerikan firmaları tarafından Avrupa’daki faaliyetleri için bir üs olarak görülmüş, bu tarihlerden başlayarak birçok Fransız ve Hollanda firması da ülkeye daha fazla yatırım yapmaya başlamıştır. Bunun bir sonucu olarak da Belçika sanayii, daha çok yabancılar tarafından yönlendirilmiştir. 1990’lı yıllardan itibaren ise, başta Fransız ve Hollanda firmaları olmak üzere, yabancı yatırımcılar için finansal hizmetlerde yeni bir şirket alımı/evliliği akımı başlamıştır.

Küçük bir nüfus ve yüzölçümüne sahip olmasına karşın Avrupa Birliğinin önemli gümrük kapılarından olan Belçika’da, başta Avrupa’nın ikinci büyük limanı olan Anvers limanı üzerinden olmak üzere, üçüncü ülkelere AB’ne ve AB’den üçüncü ülkelere ticaret yoğun bir şekilde gerçekleştirilmesi uluslararası yatırımları çekmede etkili olmaktadır. Ayrıca, ihracat potansiyeli yüksek bir ülke olan Belçika’da birçok ürünün reeksportu yapılmaktadır. Belçika, birçok çok uluslu şirket için bir dağıtım merkezidir, ürünler Belçika’ya ithal edilmekte ve diğer Avrupa ülkelerine ihraç edilmektedir. Bu yapının ülkemiz menşeli ürünlerin sadece Belçika’ya değil, diğer AB ülkeleri ve üçüncü ülkelere de ihracatının artırılmasına imkan verebileceği değerlendirilmekte olup, Belçika’nın yatırım ve ticaret potansiyelinin bu açıdan değerlendirilmesi faydalı olacaktır.

Belçika, ilaç endüstrisinde dünyanın en önde gelen ülkelerindendir. Belçika’da üç Bölgede de ilaç sektöründe Ar-Ge yatırımları yapılmakta, üniversitelerin öncülüğünde kümelenmeler oluşturulmaktadır. Öte yandan, petro kimya sektörü Belçika’da üretimin gelişmiş olduğu bir

sektör olup, Avrupa'nın en büyük entegre petrokimya kümelenmesi Antwerp limanında bulunmaktadır. 2024 yılı itibarıyla, Belçika'nın kimya ve ilaç endüstrisine yönelik Ar-Ge yatırımları 6,3 milyar Avro seviyesine ulaşmıştır. Bu, ülkenin toplam sanayi Ar-Ge harcamalarının yaklaşık %65'ini oluşturmaktadır. Ayrıca, bu sektörler 2024 yılında Belçika'nın toplam patent başvurularının yaklaşık %44'ünü (1.149 adet) gerçekleştirmiştir. Belçika'nın dünya ile ticaretinde birinci sırada yer alan kimyasal ürünler, 2024 yılı toplam ihracatının yaklaşık %25,9'unu, toplam ithalatının ise %22,8'ini oluşturmaktadır. Eczacılık sektörü özelinde ise Belçika 2024 yılı itibarıyla dünya ithalatında 4'ncü, dünya ihracatında ise 2'nci sıradadır. Petrokimya, organik kimya ve eczacılık ürünleri başta olmak üzere kimya sektöründe iki ülke arasında işbirliği ve yatırım imkanlarının bulunduğu değerlendirilmektedir.

Belçika çok büyük oranda ithal enerjiye bağımlıdır. En fazla kullanılan enerji kaynağı petrol ürünleri olup, arkasından doğal gaz gelmektedir. Ülke, LNG (Sıvılaştırılmış Doğal Gaz) ithalat kapasitesini de artırmaktadır, ancak 2024'te Avrupa genelindeki talep düşüşüyle birlikte LNG ithalatında azalma gözlemlenmiştir.

Elektrik enerjisi ihtiyacı yerel üretim ve ithalatla karşılanmaktadır. Elektrik ihtiyacı yerel üretim ve ithalat ile karşılanmaktadır. Yerel üretimde nükleer enerji, doğal gaz ve giderek artan yenilenebilir enerji kaynakları (özellikle Kuzey Denizi'ndeki açık deniz rüzgar santralleri) rol oynamaktadır. Belçika, açık deniz rüzgar enerjisi potansiyelini değerlendirmek için "Prenses Elisabeth Adası" gibi büyük projeler geliştirmektedir.

Belçika'nın elektrik üretiminin yaklaşık % 40'ı ülkede bulunan toplam 6 GW enerji üretimine sahip 7 nükleer enerji (Doel 1-4, Tihange 1-3) santrali aracılığıyla sağlanmaktaydı. Ancak, 2003 yılında yürürlüğe giren ve 2013 ve 2015 yıllarında tadil edilen yasa çerçevesinde, Belçika'nın 2003 tarihli yasası, başlangıçta ülkedeki tüm nükleer reaktörlerin 2025 yılına kadar kapatılmasını öngörüyordu. Bu plan doğrultusunda Doel-3 reaktörü Eylül 2022'de, Tihange-2 reaktörü ise Ocak 2023'te kalıcı olarak kapatılmıştır. Belçika'nın en eski reaktörü olan Doel-1, 50 yıllık faaliyetin ardından Şubat 2025'te kapatılmıştır. Doel-2 reaktörünün Kasım 2025 sonunda kapatılması planlanmaktadır. Tihange-1 reaktörünün de 2025'te kapatılması öngörülmektedir. Ancak, Rusya-Ukrayna Savaşı sonrası yaşanan enerji krizi ve arz güvenliği endişeleri nedeniyle, hükümet 2025'te kapatılması planlanan Doel-4 ve Tihange-3 reaktörlerinin faaliyet sürelerini 10 yıl uzatma kararı almıştır. Bu uzatma ile ilgili Belçika hükümeti ve işletmecisi firma Engie arasındaki nihai anlaşma Mart 2025'te imzalanmıştır. Bu iki reaktörün yaklaşık 2036 yılına kadar çalışması beklenmektedir.

Belçika'da gaz çıkarımı veya üretim tesisi bulunmamasına karşın, Avrupa doğal gaz ticaretinde önemli bir hub olması nedeniyle 2022 yılında Rusya'dan ithalatın azalması ile Belçika'nın transit ticareti artmış, Zeebrugge limanındaki yeniden gazlaştırma tesislerinde yapılan yatırımlar ile sıvılaştırılmış doğal gaz ithalatında da güçlü bir büyüme yaşanmıştır.

Belçika, tüketicilere, kendi elektrik sağlayıcılarını seçme imkânı tanımış, böylece piyasayı daha rekabetçi hale getirmek üzere ilk adımı atmıştır. Hâlihazırda, elektrik tüketiminin % 90'dan fazlası, serbestleştirilmiş piyasa tarafından arz edilmektedir. Buna rağmen Belçika, elektrik piyasasını daha rekabetçi hale getirmeyi amaç edinmiş ve bu konuda, bütün bölgesel ve federal hükümetler, piyasa kuralları ve düzenlemelerinin uyumlu olmasını sağlayacak şekilde ortak çalışmalar yapmaya hız vermişlerdir.

Belçika'nın kişi başına toplam enerji tüketimi AB ortalamasının yaklaşık % 41'inin; kişi başına elektrik tüketimi ise AB ortalamasının yaklaşık % 20'sinin üzerinde seyretmektedir.

Ülke, 2030 yılına kadar enerji sektöründen kaynaklanan sera gazı emisyonlarını % 35 oranında azaltmayı ve brüt nihai enerji tüketiminde % 17,5 yenilenebilir enerji kaynaklarına ulaşmayı hedeflemektedir. Kömür yakıtlı üretim 2016 yılında aşamalı olarak durdurulmuş olup yeni gaz yakıtlı elektrik santrallerini desteklemek için gaz iletim şebekesine önemli yatırımlar yapılması planlanmaktadır.

Geçmişte dünyanın önde gelen otomobil üretim merkezlerinden biri olan Belçika, Audi, Toyota ve Volvo gibi birçok büyük otomotiv markasının üretim ve montaj hatlarına ev sahipliği yapmıştır. Ancak 2008 yılında başlayan küresel ekonomik kriz, Belçika'daki otomotiv sektörünü de derinden etkilemiş; 2010'lu yılların başında bazı global üreticiler ülkedeki faaliyetlerini sonlandırmıştır. Bu gelişmeler ciddi iş kayıplarına yol açmıştır. Örneğin, Genk şehrinde bulunan Ford üretim tesisi, kapanmadan önce yaklaşık 4.000 çalışanı ile Belçika'nın en büyük ikinci otomotiv üretim tesisi konumundaydı. Son olarak, Brüksel'deki Audi fabrikası da 2025 yılı itibarıyla faaliyetlerine son vermiştir. Audi, Brüksel tesisinde özellikle e-tron modellerini üretiyordu. Ancak artan maliyetler, üretim verimliliği sorunları ve küresel strateji değişiklikleri nedeniyle bu karar alınmıştır. Fabrikanın kapanışı yaklaşık 3.000 çalışanı doğrudan etkilemiştir.

Bununla birlikte, Belçika kamyon, otobüs ve römork üretiminde uluslararası arenadaki güçlü konumunu korumaktadır. Van Hool, Volvo Europa Truck, VDL Jonckheere, Stokota ve DAF Trucks gibi firmalar ülkede önemli üretim tesislerine sahiptir.

Diğer taraftan, Belçika oldukça gelişmiş iş hizmet sektörüne sahiptir. Belçika'nın 2024 yılı hizmet ticaretinde de en büyük pay mesleki hizmetler ve yönetim danışmanlığı hizmetleri ticaretine aittir. Başta Brüksel bölgesi olmak üzere Belçika, AB kurumları ile bağlantılı birçok ticari, hukuki, mali danışmanlık hizmet sağlayıcılarına sahiptir. Birçok firma, AB kurumlarına yakın olmak amacıyla, Belçika'da ofis açmaktadırlar. Özellikle, koordinasyon, çağrı ve dağıtım merkezlerine sağlanan vergi indirim ve destekleri, Belçika'yı yabancı yatırımlar için daha da cazip hale getirmiştir. Belçika'da bilişim teknolojileri konusunda da önemli bir altyapı mevcut olup, yeni girişimciler (start-up) için fırsatlar sunmaktadır. Belçika 2024 yılı itibarıyla küresel start-up ekosistemi sıralamasında 24. sırada yer almaktadır. Hizmetler sektörüne dönük teknolojiler için pazar potansiyeli daha yüksek olup, Belçika'daki teknoloji firmaları ile bilişim ve yazılım firmalarımızın işbirliklerini artırmaya dönük yatırımlar için potansiyel arz ettiği değerlendirilmektedir.

İki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin gelişmesinde Belçika'daki Türk nüfusunun katkısı ve yarattığı potansiyel de büyüktür. İşçi olarak Belçika'ya gelen birçok vatandaşımız zaman içinde işveren konumuna geçmiş, bazıları orta büyüklükte sanayi tesislerine sahip olmuşlardır. Yetişen yeni nesillerle birlikte, bu iş insanlarımızın iki ülke arasında üstlendikleri köprü rolünün daha da güçleneceği düşünülmektedir. Ancak, Belçika'daki Türk nüfusunun varlığı, özellikle konfeksiyon, gıda, mobilya gibi sektörlerde firmalarımızın Belçika ve Avrupa pazarı yerine sadece Belçika'da yerleşik Türk vatandaşlarına dönük ihracat veya yatırım planları yapmalarına sebep olabilmektedir.

Avrupa ülkelerinin birçoğundakine benzer şekilde Belçika'da nüfus yaşlanmakta olup nüfusun yaklaşık beşte biri 65 yaş üstüdür. Halihazırda 42 olan nüfusun ortalama yaşının 2050'de 44,8'e, 2070 yılında ise 45,5'e yükselmesi beklenmektedir. Belçika'da sahibi/yöneticileri ileri yaşlarda olan ve firmanın başına geçecek/geçmek isteyecek ikinci neslinin bulunmadığı küçük ve orta ölçekli işletmelerin sayısı bir hayli yüksek olup, Türk yatırımcılar açısından şirket satın alımı için fırsat sunabilmektedir.

Belçika ekonomisi, 2024 yılında Euro Bölgesi ortalamasına kıyasla daha dirençli bir performans sergileyerek ılımlı bir büyüme kaydetmiştir. Yıl genelinde reel Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) %1 oranında büyümüştür. Bu büyüme, özellikle ücretlerin enflasyona otomatik endekslenmesi sayesinde desteklenen güçlü özel tüketim harcamaları tarafından yönlendirilmiştir. Ancak, yüksek enflasyon, yavaşlayan istihdam artışı ve özellikle kamu maliyesindeki süregelen zorluklar (artan bütçe açığı ve kamu borcu) yılın temel makroekonomik görünümünü şekillendirmiştir. 2024 yılı için temel makroekonomik göstergeler şu şekildedir: Reel GSYH Büyümesi: %1; Uyumlaştırılmış Tüketici Fiyat Endeksi (HICP) Enflasyonu: %4,3; İşsizlik Oranı: %5,5 ; Bütçe Dengesi/GSYH: -%4,6 ; Kamu Borcu/GSYH: %104,6. 2025 yılına ilişkin genel beklenti, büyümenin %1,1-1,2 civarında ılımlı seyrini sürdüreceği, enflasyonun belirgin şekilde %2,3-2,9 aralığına gerileyeceği yönündedir. Bununla birlikte, kamu maliyesi üzerindeki baskıların devam etmesi ve yapısal reform ihtiyacı önümüzdeki dönemin kritik başlıkları olmaya devam edecektir.

Belçika ekonomisi, yukarıda ifade edildiği üzere 2024 yılında %1'lik bir büyüme kaydetmiştir. Bu oran, 2023'teki %1,3'lük büyümenin ve önceki pandemi sonrası toparlanma yıllarının gerisinde kalsa da, genel Euro Bölgesi'ndeki durgunluğa kıyasla Belçika ekonomisinin dayanıklılığını göstermektedir.

Belçika'da 2024 yılı ortalama HICP enflasyonu, farklı kaynaklarda küçük farklılıklar gösterse de (NBB: %4,3 ; EC: %4,4 ; Eurostat: %4,3 ), en tutarlı ve resmi verilerle uyumlu olarak %4,3 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu oran, 2023'teki %2,3'lük oranın oldukça üzerinde olup, Belçika'yı 2024'te AB içinde en yüksek enflasyon oranına sahip ülkelerden biri haline getirmiştir.

Bu yüksek enflasyonun ana nedeni, 2023 yılında hanehalkı enerji faturalarını düşürmek için uygulanan hükümet destekleyici enerji önlemlerinin kademeli olarak geri çekilmesiyle enerji enflasyonunda yaşanan güçlü pozitif baz etkileridir. Nitekim, Aralık 2024'te yıllık enerji enflasyonu %13,7 olarak ölçülmüştür.

Genel olarak 2024 yılında Belçika ekonomisi, küresel ekonomik yavaşlama ve yüksek enflasyon ortamında ılımlı bir büyüme sergileyerek direnç göstermiştir. Bu direncin temel kaynağı, büyük ölçüde otomatik ücret endekslemesi ile desteklenen güçlü özel tüketim olmuştur. İşgücü piyasası genel olarak gücünü korumuş, ancak istihdam artışı belirgin şekilde yavaşlamıştır. Enflasyon, enerji desteklerinin kalkmasıyla yüksek seviyelere ulaşmış, ancak yıl sonuna doğru ve 2025 başlarında hafifleme eğilimi göstermiştir.

Bununla birlikte, Belçika ekonomisinin karşı karşıya olduğu en önemli zorluk kamu maliyesindeki bozulmadır. Artan bütçe açığı ve yüksek kamu borcu, uzun vadeli sürdürülebilirlik açısından ciddi riskler taşımaktadır. Faiz oranlarındaki artışın bütçe üzerindeki etkisi henüz tam olarak yansımamış olsa da, artan faiz ödemeleri ve yaşlanan maliyetleri önümüzdeki dönemde mali alanı daha da daraltacaktır.

2025 ve sonrası için görünüm, ılımlı büyümenin devam edeceği ve enflasyonun belirgin şekilde düşeceği yönündedir. Ancak bu görünüm, önemli belirsizlikler içermektedir. Özellikle, yeni hükümetin mali konsolidasyon ve yapısal reformlar (rekabet gücü, işgücü piyasası, verimlilik) konusunda atacağı adımlar, ekonominin orta vadeli performansını belirleyecektir. Ulusal Toparlanma ve Dayanıklılık Planı'nın sunduğu fırsatların etkin bir şekilde kullanılması da bu süreçte kritik rol oynayacaktır. Belçika'nın yüksek yaşam standardını koruyabilmesi ve sürdürülebilir bir büyüme patikasına girebilmesi, bu yapısal zorlukların başarıyla ele alınmasına bağlı olacaktır.

## B. YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

### 1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı

Doğrudan yabancı yatırımlar (DYY) konusu Belçika'nın üç bölgesel hükümeti olan Flaman Bölgesi, Valon Bölgesi ve Brüksel-Başkent Bölgesinin sorumluluğunda bulunmakta olup, Flaman Yatırım ve Ticaret (FIT), Valon Dış Ticaret ve Yatırım Ajansı (AWEX) ve Brüksel Yatırım ve İhracat (BIE) Belçika'ya DYY'den sorumlu üç yatırım teşvik ajansı olarak hizmet vermektedir. Yabancı yatırımcılara<sup>1</sup> karşı ayrımcılık yapan herhangi bir düzenleme bulunmamakla birlikte ulusal güvenliğe yönelik potansiyel risklere dayalı kısıtlamalar getiren ulusal güvenlik temelli bir yatırım tarama yasası (30 Kasım 2022 Tarihli Doğrudan Yabancı Yatırımların İzlenmesine Yönelik Bir Mekanizmayı Amaçlayan İşbirliği Anlaşması) 01.07.2023 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu mekanizmaya tâbi yatırımlar için ulusal yatırım tarama mekanizması aracılığıyla bildirim yapılması gerekmektedir. Tarama mekanizması aşağıda detaylı şekilde izah edildiği üzere iki kategoriden oluşmakta olup, AB üyesi olmayan yatırımcılar için geçerli olan savunma, enerji, siber güvenlik, elektronik iletişim, dijital altyapılar, medya, veri işleme ve depolama, havacılık ve finansal altyapı dahil olmak üzere çok çeşitli sektörleri kapsamaktadır. Mekanizmaya tabi yatırımlar iki kategoride ele alınmakta; olası bir ihlal durumunda yatırım tutarının %10 ile %30'unu bulabilecek bir cezai yaptırım uygulanmaktadır.

İlk kategori AB dışı bir ülkeden Belçika'da;

- enerji, ulaşım, su, sağlık, elektronik iletişim ve dijital altyapı, medya, veri işleme veya depolama, havacılık, savunma, seçim ve finans altyapıları için kritik altyapılar (fiziksel ve sanal) ve hassas tesisler ile bu tür altyapıların kullanımı için kritik öneme sahip arazi ve mülkler,
- güvenlik, savunma ve kamu düzeninin korunması için gerekli teknolojiler veya hammaddeler, askeri teçhizat, çift kullanımlı ürünlerin yanı sıra yapay zeka, robotik, yarı iletkenler, siber güvenlik, havacılık, savunma, enerji depolama, kuantum ve nükleer teknolojiler ve nanoteknolojiler gibi stratejik öneme sahip teknolojiler,
- enerji, hammadde ve gıda güvenliği de dahil olmak üzere kritik girdilerin tedariki,
- hassas bilgilere veya kişisel verilere erişim veya bu tür verileri kontrol etme imkanı;
- özel güvenlik,
- Biyoteknoloji alanında stratejik öneme sahip teknolojiler (hedefin bir önceki mali yıldaki cirosunun 25 milyon Euro'yu aşması şartıyla),

İkinci kategori ise yine AB dışı bir ülkeden savunma (çift kullanımlı ürünler dahil), enerji, siber güvenlik, elektronik iletişim veya dijital altyapılar alanlarında faaliyet gösteren Belçikalı bir şirketteki oy haklarının en az % 10'unun (doğrudan veya dolaylı olarak), hedefin bir önceki mali yıldaki cirosunun 100 milyon Euro'yu aşması koşuluyla satın alınması, hususlarını içermektedir. Bununla birlikte hâlihazırda yukarıda belirtilen eşik değerlerin altında bir iştirake sahip olan ancak ilave bir yatırım sonucunda eşik değeri aşan bir yatırımcı da mekanizma kapsamındadır.

---

<sup>1</sup> Yabancı yatırımcı (i) ana ikametgahı AB dışında olan bir gerçek kişi, (ii) AB üyesi olmayan bir ülkenin yasalarına göre kurulmuş bir şirketi ifade etmektedir.

İzleme ve tarama prosedürü (i) bildirim (ii) değerlendirme aşaması ve (iii) tarama aşamasından oluşmaktadır:

**a. Yabancıların gayrimenkul edinmeleri**

Belçika’da gayrimenkul edinmek herkese açık bir yatırımdır ve yabancı yatırımcılar için herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Ancak Avrupa Birliği vatandaşlarına kişilerin ve sermayenin serbest dolaşımı sayesinde gayrimenkul edinmek daha kolay bir işlemdir. Diğer yandan, Avrupa Birliği vatandaşı olmayan bir yatırımcı gayrimenkul edinmek için fiziken Belçika’da bulunması gerektiğinden ilgili makamlardan vize alması gerekmektedir. Yabancı uyruklu yatırımcıların gayrimenkul edinmeleri için başka bir engel bulunmamaktadır.

**b. Yabancıların serbest dolaşımı**

Yabancı uyruklular, ülkede çalışma izinleri bulunması ve asgari şartları yerine getirmeleri halinde Belçika’da şirket kurabilmektedirler. Bu şartları yerine getiren kişi, serbest çalışmaya veya bir şirket kurmaya karar verebilmektedir. AB vatandaşı olmayan kişiler kendi ülkelerinin Belçika büyükelçiliği veya konsoloslukuna veya halihazırda Belçika’da bulunmaları durumunda, oturdukları belediyeye profesyonel kart başvurusunda bulunmaları gerekmektedir. Genel anlamda yabancı uyruklu vatandaşlar Belçika’da çalışabilmeleri için çalışma iznine sahip olmaları gerekmektedir. Bu kapsamda istihdam etmek isteyen şirket yabancı uyruklu kişi için çalışma iznine müracaat edebilmektedir. Diğer bütün durumlarda yabancı uyruklu vatandaşların Belçika’da serbest dolaşabilmeleri için yetkili makamlardan vize almaları gerekmektedir.

**2. Yatırım Teşvik Mevzuatı**

Yabancı sermaye Belçika ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır. Özellikle ABD firmaları 1960’lardan bu yana hafif sanayi ve petrokimya endüstrilerinin gelişiminde önemli rol oynamışlardır. Belçika hükümeti de yabancı sermayeyi istihdamı geliştirici bir unsur olarak düşünmekte ve teşvik etmektedir.

Resmi işlemlerin basitleştirilmesini amaç edinen ve Belçika Hükümeti tarafından hazırlanarak 1 Haziran 2006 tarihinden itibaren yürürlüğe konulan Kafka Planı çerçevesinde geliştirilen bir sistem ile Belçika’da yeni bir şirketin kurulma süresi, 3 güne düşürülmüştür. Bu süre ile Belçika, Avrupa’nın en hızlı şirket kurulan ülkesi konumuna gelmiştir. Ülkede yapılan yabancı yatırımlarda en büyük payı İngiltere, Almanya, Fransa, Hollanda ve A.B.D. almaktadır. Yabancı sermayenin Belçika’yı seçmesindeki en önemli nedenler arasında ülkenin coğrafi konumu nedeniyle büyük pazarların merkezinde yer alması, gelişmiş kredi, altyapı ve ulaşım olanakları, sermaye hareketlerindeki serbesti ile yetişmiş ve verimliliği yüksek işgücü gösterilebilir.

Ülkenin çok kültürlü yapısı ile başta Avrupa Birliği olmak üzere pek çok uluslararası kuruluşla ev sahipliği yapması da yabancı yatırımcılar açısından önemli özelliklerindendir. Yüzlerce çok uluslu şirketin ana Avrupa merkezi Belçika’da bulunmakta olup, Brüksel, Londra, Paris, Frankfurt ve Barselona’dan sonra şirket kurulumu için en çok tercih edilen beşinci Avrupa şehridir. Son yıllarda, Belçika, uluslararası finans piyasalarında önemli bir konuma ulaşmıştır. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları, finans ve ticaret sektörlerine kaymış olmakla birlikte,

imalat sanayi hala önemini korumaktadır. Stratejik ortaklık, ortak yatırımlar ve satın alma halen önemli bir yere sahiptir. Yerli ve yabancı firmalar arasında ayrım bulunmamaktadır. Finansal yatırım yardımları otonom bölgesel otoriteler tarafından sağlanmaktadır. Brüksel, Flaman ve Valon bölgesinde sağlanan yardımlar arasında, işgücü, teknolojik yatırımlar ve proje önceliğine bağlı olarak bazı farklılıklar bulunmaktadır. Emlak vergisi muafiyeti, amortisman, yatırım indirimi gibi teşvik unsurlarının yanı sıra, vergi kredileri ve yabancı personel için vergi ayrıcalıkları bulunmakta, ayrıca sosyal sigorta katkı payında yapılan indirimler yoluyla, federal ve bölgesel düzeyde istihdam teşvik edilmektedir.

## C. BELÇİKA'DA TÜRK YATIRIMLARI

### 1. Önde Gelen Yatırımlar ve Sektörler Hakkında Bilgilendirme

T.C. Merkez Bankası verilerine göre Türkiye'de yerleşiklerin Belçika'daki doğrudan yatırımları 2023 yılında 657 milyon dolar seviyesinde kaydedilmiştir.

Belçika, Türk şirketlerinin kolay yatırım yapabildikleri bir ülkedir. Dünyanın en çok yatırım çeken ülkelerinden birisi olan Belçika liberal bir mevzuata sahip olup, komşu ülkelerle birlikte yatırımcıya geniş bir pazar sunmaktadır. Belçika'daki Türk yatırımları gıda, toptan ve perakende ticaret, inşaat, ulaştırma ve depolama gibi birçok sektöre yayılmaktadır.

#### Önde Gelen Yatırımlar

**Yıldız Holding:** Yıldız Holding, 2000'li yılların başından itibaren yerel ve bölgesel talebin bir üretim merkezini gerekli kıldığı ülkelerde üretim tesislerine yatırım yapmaya başlamıştır. Özellikle Sovyetler Birliği'nin dağılması ile çevre ülkelerden gelen talepleri karşılamakta ihracatın yetersiz kalması, firmanın yurtdışı yatırımlarını zorunlu kılmıştır. Şu anda Yıldız Holding, 9 ayrı ülkede bulunan fabrikalarında üretim gerçekleştirmektedir. Firma Belçika'da Godiva marka çikolata ürünlerinin üretim ve satışını yapmaktadır.

**Metal Yapı:** 2002 yılında Metal Yapı bir Avrupa firması olarak Brüksel'de faaliyete geçmiştir. Belçika'nın en tanınmış mimarlarından Şefik Birkiye tarafından yapılan Midi Bölgesi ile ilgili yenileme projesi kapsamında Fonsny caddesi üzerinde yer alan Ilot B1 binasının cephe giydirmesini Metal Yapı almıştır. 2006 yılında Metal Yapı, Ankara'da Esenboğa Havaalanı Dış Hatlar Terminali, İstanbul'da Yeşilköy Atatürk Havaalanı İç Hatlar Terminali ve Urfa'da GAP Havaalanı, Belçika'da Charleroi'da Bruxelles-Sud Havaalanı projelerinin zor detaylar içeren cephelerini yapmıştır.

2023 yılı Kasım ayında ise CİNER grubu tarafından Belçika'ya cam fabrikası yatırım kararı alınmış olup Belçika Lommel'de söz konusu fabrikanın temel atma töreni düzenlenmiştir. Fabrikanın üretim kapasitesi yılda yaklaşık yarım milyon ton cam ambalaj olması beklenmektedir. Yatırım tutarının yaklaşık 400 milyon Euro olduğu proje kapsamında 400 ila 500 kişilik istihdam yaratılması beklenmektedir.

### 2. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

Ticarete ilişkin kuralların AB-Türkiye Gümrük Birliği çerçevesinde yürütülmesi, Belçika'nın Belçika iş insanlarının Türkiye ile yıllara dayanan ticaret, yatırım ve tedarik ilişkileri

sayesinde ülkemiz üretim kabiliyetleri ve kalitesinin bilinirliği nedeniyle iki ülke ticari ilişkilerinde sorun alanları sınırlıdır.

Ancak Belçika’da yetkilerin federal ve bölgesel düzeyde dağılmış olması nedeniyle, resmi düzeyde birden çok muhatap bulunması, başvuru ve izin gibi konularda süreçlerin bölgelere göre farklılık arz edebilmesi Belçika’da şube açmak, alt yüklenici olarak alınan proje kapsamında ülkemizden Belçika’ya işçi getirmek isteyen iş insanlarımız açısından süreçleri uzatabilmektedir.

2021 Ağustos ayından itibaren vize başvurularının pandemi öncesi işleyişine dönmesi ile vize süreçlerindeki sıkıntıların azaldığı gözlenmektedir. Ancak vize süreçlerinin iş insanları için kolaylaştırılması ihtiyacının devam ettiği değerlendirilmektedir.

İş insanlarımız özellikle şirket kurulumunda Belçika’da mukim bankalar ile banka hesabı açma ve para transferlerinde sürecin uzunluğundan ve istenilen dokümanlardan şikayette bulunabilmektedirler.

## **D. BELÇİKA’DA DİĞER ÜLKELERİN YATIRIMLARI (Doğrudan Yabancı Yatırım Verileri)**

2024 yılı itibarıyla doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına ilişkin Belçika Merkez Bankası (NBB) verilerine göre Belçika’ya yönelik olarak gerçekleştirilen yatırımların stok değeri 478,0 Milyar Avro seviyesindedir.

2024 yılı itibarıyla Belçika’ya gelen doğrudan yabancı yatırımlarda ilk 5 ülkenin payını gösteren tablo aşağıda sunulmaktadır. Söz konusu Belçika’ya doğrudan yabancı yatırımlar listesinde ülkemiz 393 milyon Avro ile 17. sırada yer almaktadır.

**2024 yılı Belçika’ya Doğrudan Yabancı Yatırımlar**

| Ülke Adı      | Doğrudan Yatırım Miktarı (Milyon €) | %           |
|---------------|-------------------------------------|-------------|
| Fransa        | 111.888                             | % 23,4      |
| Lüksemburg    | 106.735                             | % 22,3      |
| Hollanda      | 95.267                              | % 19,9      |
| Japonya       | 22.706                              | % 4,8       |
| ABD           | 21.627                              | % 4,5       |
| <b>TOPLAM</b> | <b>477.954</b>                      | <b>%100</b> |

Kaynak: Belçika Merkez Bankası (NBB)

Diğer taraftan, Belçika Merkez Bankası verilerine göre 2024 yılı itibarıyla Belçika’nın yurt dışına yönelik yatırımlarının stok değeri ise 611,2 milyar Avro seviyesinde olup, ilk üç sırada Hollanda, Lüksemburg ve Fransa yer almaktadır.

## E. BELÇİKA FİRMALARININ TÜRKİYE’DEKİ YATIRIMLARI

T.C. Merkez Bankası verilerine göre, 2023 yılı itibarıyla Belçika’nın ülkemize yönelik yatırımlarının stok değeri 4,6 milyar Dolar seviyesinde kaydedilmiştir. Ayrıca, 2002’den 2025 yılı Ocak ayına kadar Belçika’dan Türkiye’ye toplam 9,2 milyar Dolar tutarında doğrudan yabancı yatırım girişi gerçekleşmiştir.

### 1. Türkiye’deki Belçikalı Şirketlerin Sektörler İtibarıyla Dağılımı

2024 yılı itibarıyla Türkiye’de Belçika sermayeli 689 şirket ve 7 irtibat ofisi kaydedilmiştir. Söz konusu firmaların sektörel dağılımı aşağıda yer almaktadır.

| Sektör                                                                                      | Şirket Sayısı |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
| Motorlu taşıtlar ve motosikletler hariç toptan ticaret ve komisyonculuk                     | 136           |
| İnşaat                                                                                      | 66            |
| Gayrimenkul faaliyetleri                                                                    | 56            |
| Diğer iş faaliyetleri                                                                       | 53            |
| Motorlu taşıtlar ve motosikletler hariç perakende ticaret; kişisel ve ev eşyalarının tamiri | 46            |
| Otel ve restoranlar                                                                         | 40            |
| Diğerleri                                                                                   | 292           |
| <b>Toplam</b>                                                                               | <b>689</b>    |

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

### 2. Belçikalı Şirketlerin Türkiye’deki Büyük Birleşme ve Devralma Bilgileri

Son yıllarda Ravago, Azelis ve Plastiflex gibi Belçikalı şirketler Türkiye’de kimya ve sağlık sektörlerinde önemli satın almalar gerçekleştirmiştir. Öne çıkan işlemler arasında Ravago’nun Promar Endüstriyel Kimyasallar ve Kimteks Kimya şirketlerini satın alması yer almaktadır. Deloitte Yıllık Türkiye Birleşme ve Satın Alma İncelemeleri Raporuna göre Belçikalı şirketlerin Türkiye’deki en büyük birleşme ve satın almalar listesi aşağıda yer almaktadır.

| BELÇİKALI ŞİRKETLERİN TÜRKİYE’DEKİ EN BÜYÜK BİRLEŞME VE SATIN ALMALARI |                                       |                                           |                             |       |              |
|------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|-------------------------------------------|-----------------------------|-------|--------------|
| Yıl                                                                    | Satın Alan                            | Satın Alınan                              | Sektör                      | Pay   | Milyon Dolar |
| 2024                                                                   | Pitchdrive, e2vc, Startupist Ventures | Datapad                                   | İnternet ve Mobil Hizmetler | N/D   | 0.5          |
| 2023                                                                   | Ravago                                | Promar Endüstriyel Kimyasallar, PRM Kimya | Kimya                       | 51%   | -            |
| 2023                                                                   | Azelis                                | Oktrade Kimya                             | Kimya                       | 100 % | -            |

T.C.  
BRÜKSEL BÜYÜKELÇİLİĞİ  
TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

|      |                                        |                                                                                              |                                |          |    |
|------|----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|----------|----|
| 2023 | Ravago                                 | Kimteks Kimya Tekstil,<br>Renkim Dış Ticaret                                                 | Kimya                          | 100<br>% | -  |
| 2023 | Ravago                                 | Eurokim Endüstriyel ve<br>Gıda Kimyasalları,<br>Eurokim Deterjan ve<br>Kozmetik Kimyasalları | Kimya                          | 100<br>% | -  |
| 2023 | Plastiflex Group                       | R-Vent Medikal                                                                               | Sağlık                         | N/D      | -  |
| 2023 | United Petfood                         | Lider Pet Food                                                                               | Üretim                         | N/D      | -  |
| 2022 | team.blue                              | Aerotek Bilişim (Turhost)                                                                    | İnternet ve<br>Mobil Hizmetler | N/D      | -  |
| 2022 | Azelis                                 | Tuncaya Kimyevi<br>Maddeler                                                                  | Kimya                          | 100<br>% | -  |
| 2022 | Azelis                                 | Aktaş Dış Ticaret<br>(Lubricant distribution<br>assets)                                      | Kimya                          | 100<br>% | -  |
| 2022 | Azelis                                 | Dagalti Kaucuk                                                                               | Kimya                          | 100<br>% | -  |
| 2021 | Ravago<br>Chemical                     | Turkuaz Kimya                                                                                | Kimya                          | 51%      | -  |
| 2021 | DS Smith<br>Plastics Bilzen<br>N.V.    | Etap Enjeksiyon Plastik /<br>Etap Dogan Plastik<br>Ambalaj                                   | Üretim                         | 100<br>% | -  |
| 2021 | Manuport<br>Logistics NV               | Mira Transport Services                                                                      | Lojistik ve<br>Nakliye         | N/D      | -  |
| 2020 | Smartfin Capital                       | Akinon                                                                                       | İnternet ve<br>Mobil Hizmetler | N/D      | 5  |
| 2020 | team.blue                              | Çizgi Telekomünikasyon /<br>Natro                                                            | İnternet ve<br>Mobil Hizmetler | 100<br>% | -  |
| 2019 | Azelis Holding<br>S.A.                 | Ekin Kimya                                                                                   | Kimya                          | 100<br>% | -  |
| 2018 | Emakina                                | WittyCommerce                                                                                | Teknoloji                      | 100<br>% | 1  |
| 2017 | OMCO<br>International NV               | OMCO İstanbul Kalıp<br>Sanayi ve                                                             | Üretim                         | 50%      | 14 |
|      |                                        | Ticaret A.Ş.                                                                                 |                                |          |    |
| 2016 | Jensen-Group                           | TOLON Makina                                                                                 | Üretim                         | 49%      | -  |
| 2016 | AddVenture,<br>Hummingbird<br>Ventures | Armut.com                                                                                    | İnternet ve<br>Mobil Hizmetler | N/D      | 3  |
| 2014 | Deceuninck NV                          | Pimaş Plastik                                                                                | Üretim                         | 81%      | 26 |

T.C.  
BRÜKSEL BÜYÜKELÇİLİĞİ  
TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

|      |                          |                                          |                               |       |       |
|------|--------------------------|------------------------------------------|-------------------------------|-------|-------|
| 2014 | Ravago Petrokimya Üretim | Tekpol Teknik Poliüretan                 | Petrokimya                    | 100 % | 49    |
| 2014 | Spandex Benelux          | OTS İç ve Dış Ticaret                    | Toptancılık ve Perakendecilik | 100 % | -     |
| 2013 | Ravago SA                | İzoberrock                               | Üretim                        | 50%   | -     |
| 2011 | Hummingbird Ventures     | Ciceksepeti.com                          | E-ticaret                     | N/D   | -     |
| 2011 | Koramic Investment Group | EKY Eczacibasi Koramic Yapı Kimyasalları | İnşaat Malzemeleri            | 50%   | -     |
| 2011 | Soudal                   | Işık Perde Rayları                       | Üretim                        | N/D   | -     |
| 2011 | Hummingbird Ventures     | Digitouch Digital Pazarlama              | Hizmet                        | N/D   | -     |
| 2011 | Daikin Europe            | Airfel                                   | Üretim                        | 100 % | 258.5 |
| 2011 | Ageas                    | Aksigorta                                | Finansal Hizmetler            | 31%   | 220   |
| 2011 | Hummingbird Ventures     | Peak Games                               | Eğlence                       | 20%   | 1.50  |
| 2009 | Univeg                   | Alara Tarım                              | Tarım ve Yetiştirme           | N/D   | N/D   |
| 2008 | Bekaert                  | Beksa Çelik Kord                         | Otomotiv ve Parçalar          | 50%   | 59.3  |
| 2007 | SCR Sibelco              | Çine Akmaden                             | Madencilik                    | 100 % | 42    |

Kaynak: Deloitte - Yıllık Türkiye Birleşme ve Satın Alma İncelemeleri, 2007-2024

## F. YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

### 1. Faydalı Linkler

| Kurum                          | Web ve E-Posta Adresi                                                       |
|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Belçika Yatırım Ajansı         | <a href="http://ib.fgov.be/en/">http://ib.fgov.be/en/</a>                   |
| Flaman Bölgesi Yatırım Ajansı  | <a href="http://www.investinlanders.be/">http://www.investinlanders.be/</a> |
| Valonya Bölgesi Yatırım Ajansı | <a href="http://www.investinwallonia.be">www.investinwallonia.be</a>        |
| Brüksel Bölgesi Yatırım Ajansı | <a href="http://www.investinbrussels.com">www.investinbrussels.com</a>      |

## 2. Ulaşılabilecek Hukuki & Mali Danışmanlık Şirket ve Bürolarına İlişkin Bilgiler

| BELÇİKA'DA TİCARET HUKUKU UZMANLIK ALANI OLAN TÜRK AVUKATLARININ İSİM VE İRTİBAT BİLGİLERİ |                                       |                                                                                  |                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Adı Soyadı                                                                                 | Telefon                               | E-posta Adresi                                                                   | Web sitesi                                                                                                        |
| Burak Karakaya                                                                             | 0032 487 62 84 18                     | <a href="mailto:Burak.karakaya@lead-legal.com">Burak.karakaya@lead-legal.com</a> | <a href="https://www.lead-legal.com/">https://www.lead-legal.com/</a>                                             |
| Başar Yılmaz                                                                               | 0032 493 93 95 50                     | <a href="mailto:basar.yilmaz@lead-legal.com">basar.yilmaz@lead-legal.com</a>     |                                                                                                                   |
| Yasin Şimşek                                                                               | 0032 468 54 88 90                     | <a href="mailto:ysimsek@phdhukuk.com">ysimsek@phdhukuk.com</a>                   | <a href="http://www.phdhukuk.com">www.phdhukuk.com</a>                                                            |
| Kürşat Bilge                                                                               | 0032 493 81 33 10                     | <a href="mailto:bilge@bilgelaw.eu">bilge@bilgelaw.eu</a>                         | <a href="http://www.bilgelaw.eu">www.bilgelaw.eu</a>                                                              |
| Fikriye Güzel                                                                              | 0032 2 215 52 79<br>0032 494 17 93 79 | <a href="mailto:cabineguzel@gmail.com">cabineguzel@gmail.com</a>                 | <a href="https://guzel.be/">https://guzel.be/</a>                                                                 |
| Sevda Karşıkaya                                                                            | 0032 2 215 43 80                      | <a href="mailto:avocat@karsikaya.be">avocat@karsikaya.be</a>                     |                                                                                                                   |
| Nazan Kaymaz                                                                               | 0032 2 340 37 37                      | <a href="mailto:kaymaz@excelitis.be">kaymaz@excelitis.be</a>                     | <a href="http://www.excelitis.be/fr/nazan-kaymaz/">www.excelitis.be/fr/nazan-kaymaz/</a>                          |
| Cavit Yurt                                                                                 | 0032 2 511 51 13                      | <a href="mailto:info@yurtlaw.be">info@yurtlaw.be</a>                             | <a href="https://yurtlaw.be/">https://yurtlaw.be/</a>                                                             |
| Onur Yurt                                                                                  |                                       |                                                                                  |                                                                                                                   |
| Dudu Yüksek                                                                                | 0032 479 44 67 67                     | <a href="mailto:d.yukse@avocat.be">d.yukse@avocat.be</a>                         |                                                                                                                   |
| Telli Nur Akyüz                                                                            | 0032 2 290 39 00                      | <a href="mailto:telli.akyuz@hvdb.com">telli.akyuz@hvdb.com</a>                   | <a href="https://www.hvdb.com/nl/telli-nur-akyuz/">https://www.hvdb.com/nl/telli-nur-akyuz/</a>                   |
| Halil Furkan Bektaş                                                                        | 0032 488 22 83 20                     | <a href="mailto:halil.bektas@advocaat.be">halil.bektas@advocaat.be</a>           |                                                                                                                   |
| Kubra Peker                                                                                | 0032 3 216 19 07                      | <a href="mailto:kubra@legalcorner.be">kubra@legalcorner.be</a>                   | <a href="https://legalcorner.be/nl/kubra-peker/">https://legalcorner.be/nl/kubra-peker/</a>                       |
| Sabiye Köse                                                                                |                                       | <a href="mailto:sabiye.kose@advocava.be">sabiye.kose@advocava.be</a>             | <a href="https://www.advocava.be/advocaat/mter-sabiye-kose">https://www.advocava.be/advocaat/mter-sabiye-kose</a> |
| Emel Saka                                                                                  | 0032 484 90 09 86                     | <a href="mailto:emelsaka@esadvocaat.be">emelsaka@esadvocaat.be</a>               | <a href="https://www.esadvocaat.be/">https://www.esadvocaat.be/</a>                                               |
| Nur Demirtaş                                                                               | 0032 488 95 92 89                     | <a href="mailto:nur@advocaatdemirtas.be">nur@advocaatdemirtas.be</a>             | <a href="https://www.advocaatdemirtas.be/">https://www.advocaatdemirtas.be/</a>                                   |
| Özgür                                                                                      | 0032 9 278 38                         | <a href="mailto:ozgur@balci.be">ozgur@balci.be</a>                               | <a href="https://www.balci.be/site/nl">https://www.balci.be/site/nl</a>                                           |

T.C.  
BRÜKSEL BÜYÜKELÇİLİĞİ  
TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

|                          |                   |                                                                                    |                                                                                                                                 |
|--------------------------|-------------------|------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Balcı                    | 39                |                                                                                    |                                                                                                                                 |
| Bayram Yiğit             | 0032 486 23 56 96 | <a href="mailto:yigit@projustitia-advocaten.be">yigit@projustitia-advocaten.be</a> | <a href="https://www.projustitia-advocaten.be/">https://www.projustitia-advocaten.be/</a>                                       |
| Hazel Albayrak           | 0032 8 920 60 20  | <a href="mailto:hazel.albayrak@advocaat.be">hazel.albayrak@advocaat.be</a>         | <a href="https://www.hazelalbayrak.be/index.php/be/be-home-2.html">https://www.hazelalbayrak.be/index.php/be/be-home-2.html</a> |
| Cengiz - Bernier Gülenaz | 0032 6 565 30 05  | <a href="mailto:g.cengiz@avocat.be">g.cengiz@avocat.be</a>                         | <a href="https://cengizbernier.com/">https://cengizbernier.com/</a>                                                             |
| Saygın Yasemin           | 0032 487 10 05 84 | <a href="mailto:y.saygin@avocat.be">y.saygin@avocat.be</a>                         | -                                                                                                                               |
| Şükran Ünal              | 0032 3 232 68 88  | <a href="mailto:s.unal@a-law.eu">s.unal@a-law.eu</a>                               | <a href="https://www.a-law.eu/fr">https://www.a-law.eu/fr</a>                                                                   |

| BELÇİKA'DA FAALİYET GÖSTEREN TÜRK KÖKENLİ DANIŞMANLIK FİRMALARI |                  |                   |                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------|------------------|-------------------|----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ünvan                                                           | Telefon          | Cep               | Web                                                            | Email                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Partners Globe                                                  |                  | 0032 493 962 111  |                                                                | <a href="mailto:business@partnersglobe.com">business@partnersglobe.com</a>                                                                                                                                                                                                                                |
| Aslan Consulting                                                | 0032 3 259.11.20 | 0032 477 34 11 44 | <a href="http://www.aslan-con.com">www.aslan-con.com</a>       | <a href="mailto:huseyin@aslan-con.com">huseyin@aslan-con.com</a>                                                                                                                                                                                                                                          |
| Accotax Kaya BVBA                                               | 0032 3 298 59 25 |                   | <a href="http://www.kadirkaya.be">www.kadirkaya.be</a>         | <a href="mailto:info@kadirakaya.be">info@kadirakaya.be</a>                                                                                                                                                                                                                                                |
| OGRENIR Gozgun Tahir                                            | 0032 11 23 27 14 |                   |                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Sarl Consulting                                                 | 0032 2 243 08 36 | 0032 486 29 36 41 |                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Tridelta Finance BVBA                                           |                  | 0032 488 86 4 55  |                                                                | <a href="mailto:musa.ozturk@tridelta.be">musa.ozturk@tridelta.be</a>                                                                                                                                                                                                                                      |
| She Consulting                                                  | 0032 3 296 26 96 | 0032 486 17 05 04 |                                                                | <a href="mailto:info@sheconsulting.be">info@sheconsulting.be</a>                                                                                                                                                                                                                                          |
| Asiye Göktekin                                                  | 0032 3 808 20 60 | 0032 475 954 801  | <a href="http://www.asiyegoktekin.be">www.asiyegoktekin.be</a> | <a href="mailto:info@asiyegoktekin.be">info@asiyegoktekin.be</a>                                                                                                                                                                                                                                          |
| Lead-Legal                                                      | 0032 2 511 12 30 | 0032 487 62 84 18 | <a href="http://www.lead-legal.com">www.lead-legal.com</a>     | <a href="mailto:Burak.karakaya@advocaat.be">Burak.karakaya@advocaat.be</a> - <a href="mailto:Burak.karakaya@lead-legal.com">Burak.karakaya@lead-legal.com</a> - <a href="mailto:basar.yilmaz@lead-legal.com">basar.yilmaz@lead-legal.com</a> <a href="mailto:info@lead-legal.com">info@lead-legal.com</a> |
| Axas Consulting sc-sprl                                         | 0032 2 639 69 10 |                   | <a href="https://www.axas.be/tr/">https://www.axas.be/tr/</a>  | <a href="mailto:secretariat@axas.be">secretariat@axas.be</a>                                                                                                                                                                                                                                              |
| Sk-Taxe                                                         | 0032 2 741 24 45 | 0032 472 21 76 50 | <a href="http://sk-taxe.com/">http://sk-taxe.com/</a>          | <a href="mailto:kadir@sk-taxe.com">kadir@sk-taxe.com</a>                                                                                                                                                                                                                                                  |

T.C.  
BRÜKSEL BÜYÜKELÇİLİĞİ  
TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

|           |  |                      |                                                           |                                                                        |
|-----------|--|----------------------|-----------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|
| Tesci srl |  | 0032 479 77<br>83 18 | <a href="https://www.tesci.be/">https://www.tesci.be/</a> | <a href="mailto:gizem@tesci.be">gizem@tesci.be</a>                     |
| Azur-HR   |  | 0032 488 08<br>88 73 | <a href="http://azur-hr.be/">http://azur-hr.be/</a>       | <a href="mailto:ulas.canpolat@azur-hr.be">ulas.canpolat@azur-hr.be</a> |